

בְּרֵאשׁוֹנָה עֵלַת הָעֵלּוֹת אָמַר
לְפָתוֹר נַעֲשֶׂה אָדָם, יִהְיֶה הָרֹאשׁ
מִמֶּנּוּ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ז) רֹאשׁוֹ
עֲלִיךָ כַּכְרָמֶל.

הָרֹאשׁ הֵנָּה אֶחָד, וּמִצָּחוֹ וּשְׁתֵּי
עֵינָיִם וּשְׁתֵּי אָזְנוֹיִם - הֵנָּה שֵׁשׁ,
וּשְׁתֵּי פָּנִים וְחֹטֵם - הֵנָּה תִּשְׁעָ.
נַעֲשֶׂה אָדָם, הֵנָּה הִפָּה שִׁיְהִיָּה
עֲשִׂירִית, הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל. אָמַר לוֹ
רַבּוֹן הָעוֹלָם, כֹּל עֲמַל הָאָדָם
לְפִיָּהוּ, וְכֹל גִּלְגּוּלָיו לְפִיָּהוּ,
וְאִפְשָׁר שִׁינָתֵן בְּשַׁעַה שֶׁל
מְזוֹנוֹת? אָמַר לוֹ, אֲנִי אֲשַׁתְּתֶף
עִמָּכֶם, לֹא יִהְיֶה עֲמַל בְּפִיָּהוּ.
בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּרָא הַכֹּל בְּלֵי עֲמַל
וּיְגִיעָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים א) ^(א)
בְּדַבְרֵי ה' שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיּוֹ
כֹּל צָבָאָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה עֲמַל הָיָה
לְמַעַלָּה וְחֶסְרוֹן שֶׁל מְזוֹן? אָמַר
לוֹ, כֵּן, שְׂאוֹתוֹ אָדָם קְדָמוֹן הָיָה
בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן, מְשׁוּם
שֶׁעֵלַת הָעֵלּוֹת לֹא הָיָה מִשְׁתַּתֵּף
שָׁם, מְשׁוּם שֶׁעַד עַכְשָׁיו לֹא הָיָה
שְׁלֵם עִם נִקְבָּתוֹ. וּמְשׁוּם זֶה אָמַר
(בראשית א) ^(א) נַעֲשֶׂה אָדָם, שֶׁהוּא
נִקְבָּה, וְהַשְׁתַּתֵּף שָׁם, שְׂאִינוּ
שׂוֹרֵה אֵלָּא בְּמִקּוֹם שְׁלֵם.

אַחַר כֵּן יָרַד לַמַּחַ, שֶׁהוּא חֻכְמָה,
וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. שֶׁהַמַּח הוּא
אֶחָד, וְנִחְלַק לְאַרְבַּעַה מַחִים -
הֵנָּה חִמְשׁ. וּשְׁנֵי כַּנְפֵי רֹאֵה וּשְׁתֵּי
כְּלִיּוֹת שְׁנֹחֲשִׁבוֹת עֲמוּ מִבְּפָנָיִם -
הֵנָּה תִּשְׁעָ. וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, זֶה
הַלֵּב, שִׁיְהִיָּה שְׁלֵמוֹת הַכֹּל.

וְאַחַר כֵּן יָרַד לַגּוֹף וְאָמַר נַעֲשֶׂה
אָדָם. שֶׁעַל הַגּוֹף, צָוָר וְקָנָה
וּוִשֵׁט - הֵנָּה שֵׁשׁ, וְהַגּוֹף וּשְׁתֵּי
הַזְרוּעוֹת - הֵנָּה שֵׁשׁ, וּבְרִית וּשְׁתֵּי
שׁוֹקִיִּים - הֵנָּה תִּשְׁעָ. נַעֲשֶׂה אָדָם
- הַעֲשִׂירִית לְכֹל, זֶה הַנִּקְבָּה. בְּכֹל
מִקּוֹם הַנִּקְבָּה זֶה הִיא שְׁלֵמוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְכֵן הוֹלֵךְ
בְּכֹל אִיבָר וְאִיבָר וּבְכֹל סִפִּירָה

אָדָם. בְּקִדְמִיתָא עֵלַת הָעֵלּוֹת אָמַר לְכַתָּר נַעֲשֶׂה
אָדָם יִהְיֶה רִישָׁא מִמֶּנּוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שיר ז)
וְרֹאשׁוֹ עֲלִיךָ כַּכְרָמֶל.

רִישָׁא הָא חַד. וּמִצָּחָא דִּילָהּ וְתַרְיִן עֵינִיָּן וְתַרְיִן
אוּדְנִיָּן הָא שִׁית. וְתַרְיִן אֲנָפִין וְחוּטְמָא
הָא תִּשְׁעָ. נַעֲשֶׂה אָדָם הָא פּוּמָא דִּיהָא עֲשִׂירִית
כְּלָלָא דְכֹלָא. אָמַר לִיה רַבּוֹן עֲלָמָא (קהלת ו) ^(ז) כֹּל
עֲמַל הָאָדָם לְפִיָּהוּ. וְכֹל גִּלְגּוּלֵיָּן דִּילָהּ לְפִיָּהוּ.
וְאִפְשָׁר דִּיהִיב בְּשַׁעַתָּא דְּמְזוּנֵי. אָמַר לִיה אֲנָא
אֲשַׁתְּתֶף בְּכוֹ לֹא יִהְיֶה עֲמַל בְּפִיָּהוּ. בְּהָהוּא
זְמַנָּא בְּרָא כֹלָא בְּלֹא עֲמַל וּיְגִיעָה. הָדָא הוּא
דְכְּתִיב (תהלים לג) ^(ו) בְּדַבְרֵי ה' שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ
פִּיּוֹ כֹל צָבָאָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וּמָה עֲמַל הָוָה לְעֵלָּא
וְחֶסְרוֹנָא דְּמְזוּנָא. אָמַר לִיה אִין דִּיהָוָה
אָדָם קְדָמוֹן הָוָה בְּנֵי עֲלָמִין וּמַחְרִיבֵן. בְּגִין
דְּעֵלַת הָעֵלּוֹת לֹא הָוָה מִשְׁתַּתֵּף תַּמָּן. בְּגִין דְּעַד
הַשְׁתָּא לֹא הָוָה שְׁלֵים בְּנוֹקְבָא דִּילָהּ. וּבְגִין
דָּא אָמַר (בראשית א) ^(א) נַעֲשֶׂה אָדָם, דְּאִיָּהוּ נִוְקְבָא
וְאֲשַׁתְּתֶף תַּמָּן דְּאִיָּהוּ לֹא שְׂרִיא אֵלָּא בְּאַתְר
שְׁלֵים.

לְבַתָּר נְחִית לְמַחָא דְּאִיָּהוּ חֻכְמָה וְאָמַר נַעֲשֶׂה
אָדָם. דְּמַחָא אִיָּהוּ חַד וְאַתְּפִלַּג לְאַרְבַּע
מַחִין הָא חִמְשׁ. וְתַרְיִן כַּנְפֵי רֹאֵה וְתַרְיִן כְּלִיָּן
דְּאַתְחַשְׁבּוּ עִמָּה מְלַגָּאוּ, הָא תִּשְׁעָ וְאָמַר
נַעֲשֶׂה אָדָם דָּא לְבָא דִּיהָא שְׁלִימוֹ דְכֹלָא.

וְלְבַתָּר נְחִית לַגּוֹפָא וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. דְּגוֹפָא
עֲלָה צָוָר וְקָנָה וּוִשֵׁט הָא תִּלָּת.

וְגוֹף וְתַרְיִן דְּרוּעִין הָא שִׁית. וּבְרִית וְתַרְיִן
שׁוֹקִיָּן הָא תִּשְׁעָ. נַעֲשֶׂה אָדָם עֲשִׂירִית לְכֹלָא
דָּא נִוְקְבָא בְּכֹל אַתְר נִוְקְבָא דָּא אִיָּהי שְׁלִימוֹ
דְּעֵלָּאִין וְתַתָּאִין. וְהִכֵּי אֲזִיל בְּכֹל אִבְרָ וְאִבְרָ
וּבְכֹל סִפִּירָה וְסִפִּירָה, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. עַד

דַּאֲתַפְלִילַת שְׁכִינְתָּא בְּכָל סְפִירָה וּבְכָל אַבְר. בְּהוּא זְמַנָּא דְּאִשְׁתְּלִימוּ כָּל אַבְרִין בְּהַ כָּל חַד לְעֶשֶׂר כְּגֻנָּא דָּא, יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. לְבַתֵּר נַחִית לְאַרְבַּע חִיּוֹן דְּאֲתַנְטִיל מַנְיָהּוּ אָדָם דְּאֲנוּן יְהוָה. וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם לְמַהוּי שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכָּל סְטָרָא. וְהָכִי נַחִית לְתַתָּא לְכָל צְבָא הַשְּׁמַיִם וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. וְהָכִי לְתַתָּא בְּבִנֵי נָשָׂא. וְאַלְעֶזֶר בְּרִי נִקְטַי הָאִי כְּלִילָא בִידָךְ, דְּבְכָל אֲתֵר דְּלִית שְׁכִינְתָּא תַמְן, לִית שְׁלֵמוּתָא תַמְן, וְעַלְתַּת הַעֲלוֹת לָא שְׁרִיא תַמְן. וּבְגִין דָּא אִיהוּ בְּרַ נֶשׁ פְּגִים בְּלֵא נִוּקָבָא, לָא שְׁרִיא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעֶזֶר וְכָל חֲבֵרֵיא דְּתַמְן אֵלוּ לָא אֲתִינָא לְעֵלְמָא אֶלְא לְמַשְׁמַע דָּא דִּי.

וְעוּד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַפָּאן לָא נַחֲתִין עַל בֵּיתָהּ וְלֵא נְבִיעוּ, עַד דְּשְׁכִינְתָּא אֲתַחֲבַרַת בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב (בראשית ב) כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. אַמַּאי בְּגִין דְּאָדָם אִין. דְּעָלָה אֲתַמַּר (יחזקאל מד ל) לְהַנִּיחַ בְּרַכָּה אֶל בֵּיתְךָ. וְאָדָם לֹא אֲתַקְרִי בְּלֵא נִוּקָבָא, וּבְגִין דָּא כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. וְהָאָרֶץ הִיִּתָּה תְּהוּ וְבָהּוּ. וְכָל בְּנִינִין הוּוּ חֲרַבִּין וַיִּבְשִׁין בְּלֵא נְבִיעוּ, עַד דְּאֲתַת שְׁכִינְתָּא. וּבְגִין דָּא (שמות כ כד) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי אָבּוּא אֵלֶיךָ וּבִרְכַתִּיךָ. וְתִרְגַּם אֲנִקְלוּס בְּכָל אֲתָרָא דְּאִשְׁרֵי יְתַ שְׁכִינְתִּי. דְּכָל בְּרַפָּאן בֵּיהּ מִתְּפַנְשִׁין.

וּבְגִינָה אֲתַמַּר כָּל הַפּוֹרַע פּוֹרַע בְּבְרוּךְ. מַאי בְּרוּךְ כ' פְּתֵר. ר' רַאשִׁית חֲכָמָה. ב' אַמָּא עֲלָאָה וְאַמָּא תַתָּאָה. ו' כְּלִיל שֵׁית סְפִירָן, הָא עֶשֶׂר כְּלִילָן בְּהַ וְכֹלְהוּ מִתְּפַנְשִׁין לְגַבְהַ. רַאשִׁית חֲכָמָה. ב' הָאִם הַעֲלִינָה וְהָאִם הַתַּחְתּוּנָה. ו' כּוֹלֵל

וּסְפִירָה, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, עַד שְׁנַכְלָלַת הַשְּׁכִינָה בְּכָל סְפִירָה וּבְכָל אֵיבֵר.

בְּאוּתוּ הַזְּמַן שְׁנַשְׁלַמוּ כָּל הָאֵיבֵרִים בְּהַ, כָּל אַחַד לְעֶשֶׂר כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. אַחַר כִּף יוֹרֵד לְאַרְבַּע הַחִיּוֹת שְׁמַהֵם נִטַּל אָדָם שְׁהֵם יְהוָה, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, שְׁתַּהֲיָה הַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה מִכָּל צַד. וְכִף יוֹרֵד לְמַטָּה לְכָל צְבָא הַשְּׁמַיִם וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, וְכִף לְמַטָּה בְּבִנֵי אָדָם. וְאַלְעֶזֶר בְּנִי, נִקְטַי אֶת הַכָּלֵל הַזֶּה בְּיָדְךָ - שְׁכָכְל מְקוּם שְׁאִין שֵׁם שְׁכִינָה, אִין שֵׁם שְׁלֵמוּת, וְעַלְתַּת הַעֲלוֹת לֹא שְׁרוּי שֵׁם. וּמַשּׁוּם זֶה הָאָדָם בְּלִי הַנְּקִבָה הוּא פְּגוּם וְלֹא שׁוּרָה עָלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעֶזֶר וְכָל הַחֲבֵרִים שֵׁל שֵׁם, אֵלוּ לֹא בָּאנוּ לְעוֹלָם אֶלְא לְשַׁמַּע זֹאת - מִסְּפִיק.

וְעוּד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַבְּרָכוֹת אִין יוֹרְדוֹת עַל בֵּיתוֹ, וְלֹא הַנְּבִיעָה, עַד שֶׁהַשְּׁכִינָה מִתְּחַבַּרַת עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (בראשית ב) כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. לְמָהּ? מַשּׁוּם שְׁאָדָם אִין, שְׁעָלָיו נֶאֱמַר (יחזקאל מד) לְהַנִּיחַ בְּרַכָּה אֶל בֵּיתְךָ, וְאָדָם לֹא נִקְרָא בְּלִי נְקִבָה, וּמַשּׁוּם זֶה כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ.

וְהָאָרֶץ הִיִּתָּה תְּהוּ וְבָהּוּ, וְכָל הַבְּנִינִים הָיוּ חֲרַבִּים וַיִּבְשִׁים בְּלִי נְבִיעָה, עַד שֶׁבָּאָה הַשְּׁכִינָה. וּמַשּׁוּם זֶה (שמות ב) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי אָבּוּא אֵלֶיךָ וּבִרְכַתִּיךָ. וְתִרְגַּם אוֹנְקְלוּס, בְּכָל מְקוֹם שְׁאִשְׁרָה אֶת שְׁכִינְתִּי. שְׁכָל הַבְּרָכוֹת מִתְּפַנְסוֹת בּוּ.

וּבְשִׁבְיָא נֶאֱמַר כָּל הַפּוֹרַע פּוֹרַע בְּבְרוּךְ. מַה זֶה בְּרוּךְ? כ' פְּתֵר. ר' שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת. הִנֵּה עֲשָׂרָה כְּלוּלִים

בה, וכלם מתכנסים אליה. ומשום זה נקראת בית הכנסת, הכנוס של הכל.

וכך הזוקף - זוקף בשם, וכל הפורע - פורע בברוך, שהוא שנאמר בו וברוך אל עליון, כולל עשר ספירות ממעלה למטה, שהוא מקור כל הברכות. וכל הזוקף בשם, פעמים למה? היה לו לומר, כל מי שמתפלל, פורע בברוך וזוקף בשם! למה שתי כריעות ושתי זקיפות? אלא הסוד של שתי כריעות - הראש והגוף, עד ח"י העולמים שהוא כולל שמונה עשרה חליות. וזהו עד שיתפקקו כל החליות שבשדרה, ועליה נאמר ביעקב (בראשית לב) וישתחו ארצה שבע פעמים. וכמו ששתי כריעות הם בראש וגוף שהוא ברוך, כך צריך שם שתי זקיפות.

אמר רבי אלעזר, אבא, סוד עליון יש יותר שירידת הנביעה מבפנים היא יתרה. שתי כריעות הן י"ו למי? אל ה"ה, ושתי זקיפות בה"ה להעלות ה' עם י', ה' עם ו', כמו שבית ראשון ושני שהסתלקו בשני עמודים, ועליהם נאמר (תהלים קמה) סומך ה' לכל הנפלים וזוקף לכל הכפופים.

אמר לו, והרי נתבאר כל הפורע פורע בברכות, שהוא אל עליון שנכללים בו עשר, איך הם כפולים שם עשר שניים שיהיו שם שתי כריעות? שהרי הכריעות הן עשר ממעלה למטה. וזקיפות עשר ממטה למעלה. וסוד הדבר - אל"ף ה"א יו"ד ה"א. יו"ד ה"א ו"א ה"א. הכריעות בעשר מן אלף של אדנ"י, עד עשר זקיפות מן י' של אדנ"י, עד אלף מן אדנ"י הוא בברוך אל"ף ה"א יו"ד ה"א וכל

ובגין דא אתקריאת בית הכנסת, כניסו דכלא. וברך הזוקף זוקף בשם וכל הפורע פורע בברוך. ההוא דאתמר ביה (בראשית יד כ)

וברוך אל עליון. כליל עשר ספירן מעלא לתתא דאיהו מקור כל ברפאן. וכל הזוקף זוקף בשם. תרין זמנין אמאי. הוה ליה למימר כל מאן דמצלי פורע בברוך וזוקף בשם. אמאי תרין כריעות ותרין זקיפות. אלא רזא דתרין כריעות רישא וגופא. עד ח"י עלמין דאיהו כליל ח"י חלון. ודא איהו עד שיתפקקו כל חליות שבשדרה. ועלה אתמר ביעקב (בראשית לב) וישתחו ארצה שבע פעמים. וכמא דתרין כריעות אנון ברישא וגופא דאיהו ברוך. הכי צריך תרין זקיפות תמן.

אמר רבי אלעזר אבא רזא עלאה אית יתיר דנחיתו דנביעו מלגאו איהו יתיר. תרין כריעות אנון י'ו לגבי מאן לגבי ה'ה. ותרין זקיפות בה"ה לסלקא ה' בי, ה' בו'. כגונא דבית ראשון ושני דאסתלקין בתרין עמודין. ועליהו אתמר (תהלים קמה יד) סומך ה' לכל הנפלים וזוקף לכל הכפופים.

אמר ליה והא אתמר כל הפורע פורע בברכות, דאיהו אל עליון דאתפלילן ביה עשר. איך אנון כפולים תמן עשר תגנא למהוי תמן תרין כריעות. דהא כריעות אנון עשר מעלא לתתא. זקיפות עשר (דף קלה ע"ב) מתתא לעלא. ורזא דמלה אל"ף ה"א יו"ד ה"א. יו"ד ה"א ו"א ה"א. הכריעות בעשר מן אלף דאדנ"י עד י' זקיפות מן י' דאדני עד אלף דאלף מן אדנ"י איהו אהיה. י' מן אדנ"י איהו יהו"ה. ובגין דא כל הפורע פורע בברוך אל"ף ה"א יו"ד ה"א. וכל הזוקף זוקף בשם יו"ד ה"א אהיה. י' מן אדנ"י הוא יהו"ה. ומשום זה כל הפורע פורע